

Over (de) grenzen

Kijk in de ogen van een meisje of jongen van een jaar of 7, die een paar maanden geleden begonnen is en voor het eerst heeft gescoord. Kapot, na de wedstrijd. Moe én gelukkig, met een grote glimlach.

Of kijk in de ogen van die schaatster, die met een niet voor mogelijk gehouden inspanning meer dan het beste in zichzelf heeft gevonden en het oude Nederlands record heeft verpulverd. Naar de coach, die geraakt en geroerd is en de tranen uit zijn ogen veegde, omdat hij wist wat hieraan vooraf is gegaan, in lange jaren van hard werken en recente dagen vol spanning.

Naar de golvende massa's uitzinnige mensen op de tribunes, die een orkaan aan geluid veroorzaakten en een energiek collectief vormden dat de sporters net iets verder heeft geholpen.

Of naar de ouders, vriendjes, huisgenoten, van dat meisje of jongetje van 7.

Dat is sport, in zijn ideale vorm. Plezierig, uitdagend, inspannend, teleurstellingen overwinnend, grenzen verleggend. Middenin de samenleving.

Toch... Soms kijk je en zie je een lelijk, grauw en grijzend gezicht. Dat is ook sport, af en toe.

Luister naar het verhaal – of beter gezegd de vele verhalen- van de turnvrouwen uit de afgelopen jaren. Die gaan over machtsmisbruik, over een druk en een hardheid die veel verder gingen dan een jong meisje of jonge vrouw zou moeten verdragen. Over het afbreken van ontluikende persoonlijkheid, daar waar die juist moest gaan bloeien. Over machtsmisbruik, met woorden en daden, over isoleren en zwijgen. Ver over de grenzen heen.

In lange jaren van stilzwijgen hebben de turnvrouwen en -meisjes zelf maar moeten uitzoeken hoe ze hun wonden moesten verzorgen.

Uiteindelijk durfden een paar vrouwen hun verhalen te vertellen en reageerde de samenleving verbaasd en verbijsterd. Vervolgens bleken klachtenprocedures en sportrecht onbevredigend. Ging het over verjaringstermijnen en klopten de procedures, maar verdween rechtvaardigheid achter de horizon en bleven de turnvrouwen -opnieuw- teleurgesteld en soms gewond achter.

We moeten eerlijk zijn: ook dat is sport. En pas als we dat onderkennen kunnen we daadwerkelijk verandering teweegbrengen.

*

De wereld van de sport is integraal onderdeel van de samenleving. Maatschappelijke turbulentie stopt niet bij de hekken rondom een sportveld of de deuren van de sportzalen. Eisen en verwachtingen zijn complexer dan 20, 30 jaar geleden. De uitdagingen zijn anders en betreffen onder meer seksuele intimidatie, agressiviteit, discriminatie, homofobie, bedreigingen. De lijst is niet limitatief én precies in lijn met de kwesties waarmee de samenleving zelf worstelt en waarop de meesten van ons antwoorden proberen te vinden.

Het overkoepelende begrip is *veiligheid*. Iedereen wil en zoekt een veilig bestaan in de eigen omgeving, in relatie met alle anderen, verder weg of dichtbij. De mogelijkheid om jezelf te

ontplooiën, niet alle anderen overschaduwend, maar in een prettige harmonie. Dat is ook de uitdaging die de wereld van de sport aangaat: veiligheid creëren, veiligheid bieden.

Het verkeer is een bruikbaar voorbeeld: een uitermate complex systeem, waarin iedereen samenkomt: kinderen op de fiets naar school of sport, vrachtwagens op weg naar hun bestemming, auto's, scooters en motoren, het openbaar vervoer. Op een stelsel van wegen en verbindingen dat permanent wordt verbouwd en verbeterd, en dat veel aandacht en investering noodzakelijk maakt.

Er is een heel stelsel aan wetten en regels dat het op zichzelf kwetsbare systeem laat functioneren, maar als alles goed gaat en ieder haar of zijn eigen rol en verantwoordelijkheid kent werkt het voortreffelijk.

Niemand gaat pas de deur uit nadat zij of hij de verkeersregels nog eens heeft bestudeerd. We kennen ze immers; hebben ze aanvaard. Alles is op veiligheid gericht.

En toch worden er fouten gemaakt. Soms kleine, soms grote, met dramatische gevolgen.

In die omstandigheden worden regels en wetten geactiveerd, boetes en straffen uitgedeeld, en een enkeling wordt uitgesloten.

Vergelijkingen kloppen nooit helemaal, maar toch is ook de sportwereld zo'n complex systeem. Met deelnemers uit alle leeftijdscategorieën en heel gevarieerde bestemmingen, mensen met verschillende verantwoordelijkheden en rollen, en met het risico de ander zwaar te beschadigen als het verkeerd gaat.

Juist om een veilige situatie te bereiken zijn ook hier heldere afspraken, regels, wetten en onderlinge eerlijkheid noodzakelijk. En inderdaad, af en toe ingrijpen, een correctie, een straf.

*

NOCNSF en de Sportbonden ervaren de urgentie om onze energie te steken in het verbeteren van die veiligheid en concrete acties te ondernemen, hoe weerbarstig deze materie ook kan zijn.

Die inspanningen zijn niet van nu. Er is al heel wat veranderd. Nieuwe trainers en coaches krijgen bijvoorbeeld een andere opleiding dan in het verleden, met meer focus op integriteit en pedagogische vaardigheden. Digitaal is er voor de bonden en hun trainers/coaches materiaal beschikbaar waarmee ze hun kennis en vaardigheden kunnen uitbreiden. We willen zoveel mogelijk het hebben van een VOG (verklaring omtrent gedrag) afdwingen; een extra check.

In de topsportprogramma's is veiligheid begin en einde van onze aanpak.

Op het gebied van Seksuele Intimidatie en Matchfixing en Doping bestaan al strenge regels en afspraken.

Een veilig sportklimaat heeft meer nodig. Iedere vorm van grensoverschrijdend gedrag is onwenselijk, moet worden tegengegaan en aangepakt. En vooral: voorkomen.

*

NOC en de Sportbonden gaan uit (of: *willen uitgaan*) van de volgende definitie:

'Grensoverschrijdend gedrag is elke vorm van handelen en/of nalaten dat als doel en/of gevolg heeft dat de waardigheid en/of veiligheid van één of meerdere personen wordt aangetast'.

Je zou het artikel 1 van de grondwet in de wereld van de sport kunnen noemen. Het zet de toon.

Alle sportbonden nemen dit overkoepelende uitgangspunt over. En daarna komt hun eigen invulling, omdat verschillende sporten verschillende aanpak vergen. Een vechtsport gaat anders om met lichamelijke aanraking dan de turnbond. Prestatiedrang is in topsport anders dan bij pupillenhockey. Teamsporten zijn anders dan individuele sporten.

Het basisprincipe echter is hetzelfde: veiligheid. Wat is veiligheid in jouw sport? Waar liggen de grenzen?

Essentieel is dat we niet pas over grensoverschrijdend gedrag gaan nadenken als de tucht- of zelfs de strafrechter eraan te pas komt. Dan is er echt iets fout gegaan, misschien al jaren geleden.

Alles begint op dag 1: de dag dat de vereniging wordt opgericht, de trainer haar of zijn opleiding begint, de jonge sporter lid wordt, de huisgenoten voor het eerst komen kijken. De vraag, aan iedereen, is eigenlijk eenvoudig: hoe wil je op een leuke, bevredigende manier sporten? Training geven? Je vereniging leiden? Wat is veiligheid in jouw sport?

Soms helpt het te vragen: als ik níet de coach of trainer zou zijn, die ene speler, maar als ik juist die ánder zou zijn: -zou ik dan zo behandeld willen worden?

Het is geen oproep tot overdreven zachtheid. Juist bij sport worden grenzen opgezocht en verlegd en dat doet soms pijn. Dat mag, en soms moet het zelfs. Maar niemand mag over de grens worden geduwd, respectloos, als willoos instrument in de handen van de ander.

Er zijn miljoenen sporters bij ruim 24.000 verenigingen aangesloten. Toch zullen al die mensen het, als ze het erover hebben, betrekkelijk snel eens zijn over het antwoord op de vraag: Wat is in mijn sport normaal? Wat mag ik vragen en mag er van mij worden gevraagd? Waar liggen de grenzen? Doe ik mijn mond open als ik iets zie waarvan ik denk dat het niet klopt?

Kortom: neem ook ik verantwoordelijkheid voor een prettig en veilig sportklimaat?

Een robuust en duidelijk normenkader, duidelijke regels, helpen daar sterk bij.

*

NOC*NSF en Sportbonden willen die duidelijkheid en veiligheid helpen bevorderen met heldere normen en uitgangspunten. Ze gelden voor iedereen en worden per sport(bond) gedetailleerd en voor die sport specifiek uitgewerkt.

Tegelijkertijd: dit werk is nooit af en vergt een open blik. Steeds nieuwe thema's vragen een antwoord van de samenleving, waarvan de sportwereld een integraal onderdeel is.

Wij hebben de ambitie daar de juiste antwoorden op te geven, maar niet de pretentie dat ons werk ooit klaar zal zijn.

Veiligheid vergt permanente aandacht en onderhoud.

Maar we weten waarom *-en voor wie-* we het doen.

